

Antepfıstığı Meyve İçkurtlarının Konukçuları

Serpil Karadağ, Hakan Usanmaz, Kamil Sarpkaya, Yasemin Bengü Şahan, Selçuk Özcan

Antepfıstığı Araştırma İstasyonu Müdürlüğü, Gaziantep

e-posta: skaradag27@yahoo.com

Özet

Bu proje ile 2007-2010 yılları arasında antepfıstığının yoğun olarak yetiştirildiği Gaziantep, Şanlıurfa ve Adıyaman illerinde Antepfıstığı meyvelerinde zararlı olan Antepfıstığı Meyve İç Kurdu (*Megastigmus pistaciae* Walker) ve Antepfıstığı Siyah İçkurdu (*Eurytoma plotnikovi* Nik. (Hymenoptera: Eurytomidae)’nın konukçularının belirlenmesi amaçlanmıştır. Konukçuları belirlemek amacıyla, kültür antepfıstığı dışında doğada yabani olarak bulunan *Pistacia* türlerinden de örnekler toplandıktan sonra kültüre alınmıştır. Her iki içkurdu türünün konukçusu olarak *Pistacia* ailesinden *Pistacia vera*, *Pistacia terebinthus* ve *Pistacia khinjuk* türleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Eurytoma plotnikovi*, *Megastigmus pistaciae*, antepfıstığı, konukçu, meyve iç kurdu

Abstract

In this study, between 2007-2010 Gaziantep is grown intensively pistachio nut , Şanlıurfa and Adıyaman causing injury in significant levels in fruits pistachios in the provinces of pistachio fruit *Megastigmus pistaciae* Walker (Hymenoptera: Torymidae)] and Euryto to Plotnikov Nik. (Hymenoptera: eurytomidae)] it is aimed to determine the host. In order to determine the hosts, apart from culture in nature pistachio samples were collected in the wild *Pistacia* species. Collected samples were brought to the laboratory culture. Cultures that emerge from identification of pests in accordance with the technique will be ready for samples; thus, the subject specialist has been sent to. Diagnostic studies performed as a result of both pest type of the family of *Pistacia* as the host of *Pistacia vera* L., *P. terebinthus* L. ve *P. khinjuk* Stocks were determined.

Keywords: *Eurytoma plotnikovi* Nik., *Megastigmus pistaciae* Walker, pistachio

Giriş

Ülkemiz antepfıstığı yetiştiriciliğinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi çok önemli bir yere sahiptir. Ülkemiz üretiminin %95’i bu bölgemizde gerçekleştirilmektedir.

Antepfıstığı katma değeri çok yüksek meyve türlerinden birisidir. Ülkemizde antepfıstığı sektöründe 200 bin aile üretim, işleme ve gıda sanayi, ticareti ile uğraşmakta ve geçimini antepfıstığından sağlamaktadır. İç tüketimde antepfıstığının kullanıldığı alanlar genişlemiş, tüketicilerin hem çerezlik hem de tatlı sanayinde antepfıstığı kullanma alışkanlığı artmıştır. Ülke ekonomisine katkısı yıllık yaklaşık 1.5 milyar TL olarak hesaplanmaktadır. Bu ürün girdiği her gıda maddesini birinci sınıf yapmaktadır ve alanında birinci sınıf olmaktadır (Arpacı, 2010).

Antepfıstığı alanlarında verim ve kaliteyi etkileyen faktörler içerisinde hastalık ve zararlılar önemli bir yer tutmaktadır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde, ülkemizde *Pistacia* türleri üzerinde bulunan böcek ve akar türlerini saptamak amacıyla üç ayrı bölgede dört ayrı çalışma yapılmıştır. Özer (1958), Balıkesir ve Kütahya illeri yabani antepfıstığı alanlarında, Ulu ve ark., (1972) Ege Bölgesi’nde, Çelik (1975), Gaziantep’te,

Günaydın (1978) ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaptıkları çalışmalarda 40’ın üzerinde zararlı böcek ve akar türü saptamışlardır. Bulunan türlerin ancak 20 kadarının ekonomik önemde zarar yaptıkları bildirilmektedir. Ekonomik anlamda zararlı türler arasında Antepfıstığı Meyve İçkurdu *Megastigmus pistaciae* Walker (Hymenoptera:Torymidae), ve Antepfıstığı Siyah İçkurdu (*Eurytoma plotnikovi* Nik. (Hymenoptera: Eurytomidae) önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmada antepfıstığının yoğun olarak yetiştirildiği Gaziantep, Şanlıurfa ve Adıyaman illerinde Antepfıstığı meyvelerinde zararlı olan Antepfıstığı Meyve İçkurdu (*Megastigmus pistaciae* Walker) ve Antepfıstığı Siyah İçkurdu (*Eurytoma plotnikovi* Nik. (Hymenoptera: Eurytomidae)’nın konukçularının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Materyal

Çalışmanın ana materyalini; Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerinde bulunan, zararlı ile bulaşık antepfıstığı bahçeleri ve meyveleri oluşturmuştur.

Zararlıların konukçalarını belirlemeye yönelik çalışmalar, Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman ve Kahramanmaraş illeri antepfıstığı alanlarında yapılmıştır. Örnekler çalışmaların yürütüldüğü Gaziantep (Yavuzeli, Araban, Şehitkâmil, Şahinbey, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), Adıyaman (Besni), Kahramanmaraş (Pazarcık) ve Şanlıurfa (Birecik, Halfeti ve Bozova) illerinin adı yazılı ilçelerinden her ilçeden 10 ayrı noktadan olmak üzere, Mayıs-Eylül aylarında bir kez alınmıştır. Örneklerin alındığı il, ilçe, köy ve örnek alma tarihleri kaydedilmiştir.

Şekil 1. *Megastigmus pistacia*'nın yayılış alanlarının saptanmasında survey yapılan il ve ilçeler

Zararlıların konukçalarını belirlemek amacıyla, kültür antepfıstığı dışında doğada yabancı olarak bulunan *Pistacia* türlerinden de örnekler toplanıp kültüre alınmıştır. Kültüre alınan örneklerden çıkan zararlılar tekniğine uygun olarak teşhis için hazırlanmış ve konu uzmanlarına gönderilmiştir.

Resim 1. Kültüre alınmış olan örnekler

Bulgular ve Tartışma

Yapılan teşhis çalışmaları sonucunda her iki içkurdu türünün konukçusu olarak *Pistacia* ailesinen *Pistacia vera*, *Pistacia terebinthus* ve *Pistacia khinjuk* türleri belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Antepfıstığı Meyve İç Kurdu (*Megastigmus pistaciae* Walker) ve ve Antepfıstığı Siyah İçkurdu (*Eurytoma plotnikovi* Nik. (Hymenoptera: Eurytomidae)'nun konukçaları belirlenmiştir.

Zararlıların konukçusu olarak kültür antepfıstığı (*Pistacia vera* L.) dışında iri meyveli buttum (*P. khinjuk*), melengiç (*P. terebinthus*) ve atlantik sakızı (*P. atlantica*) belirlenmiştir.

Kaynaklar

- Arpacı S., 2010 Antepfıstığı ve geleceği. TMMOB Gaziantep Kent Sempozyumu.
- Özer, M., 1958. Balıkesir ve Kütahya vilayetlerindeki yabancı Antepfıstıklarında rastlanan bazı zararlılar üzerinde incelemeler. A. Ü. Zir. Fak. Yıll., 8(2):111-120
- Çelik, M.Y., Yumruktepe R., 1975. Gaziantep İli'nde Antepfıstığının zararlıları ve bunların faydalı böcekleri üzerinde çalışmalar. Zir. Müc. Araşt. Yıll., 9:43-44
- Ulu, O., Zümreoğlu, A., San, S., 1972. Ege Bölgesi'nde antepfıstığı zararlıları ile bunların parazit ve predatörleri üzerinde ön çalışmalar. Zir. Müc. Araşt. Yıll., 6:55